

Та цур йому й пек! Дух святий при нас хрещених! А ми вертаймо в ту давню давнину, яких три сотні літ від нас, в ті страшні часи народнього одчаю й лютого гніву на панів-гнобителей, в часи нашої славної козаччини.

Було се одної літньої ночі. Місяць уже запав, блищали тільки на блакитньому небі ясні зорі, неначе хто дукати розсипав. На дворі було тихо, навіть вітрець не дув. Навіть нічна птиця заснула.

Малою доріжкою красноставчанського лісу їхало двоє козаків і зтиха між собою розмовляли.

— Так ти, Карпе, справді не знаєш, якою смертю твій покійний батько вчинув?

— Не знаю. Як мені се знати? Тоді я ще дитиною був, тай то ще не діждав кінця його кончини, бо мусів утікати від панського гніву. Я тільки це тямлю, що того страшного дня вернувся покійний батько з замку якийсь не свій. Був знеможений, лице подрипане, блідий, з скаліченою рукою, з якої кров ішла. Мама питає: „Що тобі, Петре, таке приключилося?“ — Нічого, каже, пригоду з конем мав. Чортівський кінь трохи мене не роздавив. Не міг мене з сідла скинути, так упав враз зо мною на землю, погас мене, притолочив. Я ледве видобувсь зпід нього, кости собі намяв та руку скалічив....

— Дати тобі їсти? — питає мама....

— Чогось не хочеться.

І сів батько кінець стола, спер голову на руки й чогось важко задумався. А я сижучи біля печі на землі, та дивлюсь на батька. Мені жаль стало, що батько не взяв мене на коліна, не погрався зо мною, навіть не глянув сим разом на мене. Та не було мені часу заплакати, бо в сій хвилі счинився під нашою хатою якийсь гамір.

Мама глянула кріз віконце, та тільки руками сплеснула, мов нежива стала.